

Туркот О. А.

юрисконсульт ГО «Самопоміч» (м. Львів),

аспірант Донецького юридичного інституту МВС України

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПРИ ВИРІШЕННІ СПРАВ ЩОДО ЗАХИСТУ ВІД ПРОТИПРАВНОГО ЗАВОЛОДІННЯ МАЙНОМ ПІДПРИЄМСТВА, УСТАНОВИ, ОРГАНІЗАЦІЇ

Починаючи від проголошення Україною незалежності і до сьогодні судова система перебуває у стані реформування. Після проведення судової реформи залишився ряд проблем адміністративного, процесуального, кадрового характеру та проблем у веденні внутрішньої організаційної роботи.

У практиці роботи господарських судів трапляються випадки, коли «недобросовісні» сторони не з'являються на судові засідання. Незважаючи на статтю 69 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) [1], у якій вказано, що спір має бути вирішено господарським судом у строк не більше двох місяців, прийняття рішення у справі переносять із одного засідання на інше. Відповідальність за нез'явлення на засідання до суду встановлена статтею 185³ Кодексу України про адміністративні правопорушення [2]. Зокрема, у вказаній статті встановлено відповідальність за неповагу до суду, що виразилась у злісному ухиленні від явки в суд позивача, відповідача. Проте, на практиці вказану відповідальність не застосовують. Відповідно сторони не з'являються на судові засідання. У пункті 5 статті 81 ГПК України вказано, що якщо представник позивача не з'явився на виклик у засідання суду і його нез'явлення перешкоджає вирішенню спору, господарський суд залишає позов без розгляду. Відповідно до пункту 4.9 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 26 грудня 2011 року № 18 «Про деякі питання практики застосування ГПК України судами першої інстанції» [3] господарський суд зобов'язаний з'ясувати причини невиконання його вимог позивачем і об'єктивно оцінити їх поважність. Поважними, з урахуванням конкретних обставин справи, вважаються причини, які за об'єктивних, тобто не залежних від позивача, обставин унеможливлювали або істотно утруднювали вчинення ним відповідних процесуальних дій. При цьому береться до уваги й те, чи вживав позивач заходів до усунення цих обставин або послаблення їх негативного впливу на виконання позивачем процесуальних обов'язків, покладених на нього судом. У разі неповідомлення позивачем таких причин суд вправі, в залежності від конкретних обставин справи, або залишити позов без розгляду, або розглянути справу за наявними в ній доказами. Проте ухвала про залишення позову без розгляду може бути скасована у вищій інстанції, у зв'язку з тим, що господарський суд при прийнятті рішення повинен всебічно, у повному обсязі та об'єктивно розглянути в судовому процесі всі обставини справи в їх сукупності.

Судді господарських суддів, в тому числі при вирішенні корпоративних спорів, приймаючи рішення керуються постановою пленуму Вищого господарського суду України. Вказані документи мають рекомендаційний характер. При оскарженні рішень «рейдери» можуть посилалися на рекомендаційний характер постанов, які не мають законодавчої сили і внаслідок цього «рейдери» можуть наполягати на скасуванні рішень судів першої інстанції.

У Єдиному державному реєстрі судових рішень (далі – ЄДРСР) не має чіткої системи, за допомогою якої можна відслідковувати справи з однаковими сторонами, за одним і тим самим підприємством. «Рейдери» можуть подавати до судів позови до кількох відповідачів. При цьому позивачу надають можливість вибрати за яким місцем знаходження подавати справу до суду. Одночасно «рейдери» подають справи, частково змінивши предмет позову до різних судів за місцезнаходженням відповідачів (сторони у позовах однакові). Відповідно справа розглядається одночасно у різних судах, а предмети позовів незначною мірою відрізняються один від одного. Судді не можуть відслідкувати чи в інших судах вже відкрито провадження у подібних справах.

У 1991 році, коли був прийнятий ГПК України, юристи та сторони у справі добросовісно виконували покладені на них обов'язки, зокрема надавали правдиві докази у справі та достовірні свідчення у судових засіданнях. При цьому судді було достатньо письмових доказів для прийняття рішення у справі. На даний момент необхідно брати до уваги покази свідків, оскільки юристи «недобросовісно» ставляться до власних обов'язків та «викривляють» справу на власну користь. Уявляється доцільним заслухати думку кількох свідків у судовому засіданні для прийняття об'єктивного рішення у справі.

При прийнятті ГПК України у 1991 році усі підприємства були державної форми власності. Відповідно і Кодекс прийнято в цілому для врегулювання відносин між підприємствами державної форми власності. На даний момент підприємств з державною формою власності залишилась незначна кількість. Це слід постійно враховувати у ГПК України. Також вважаємо, що необхідно встановити жорсткішу відповідальність за нез'явлення на судові засідання. На нашу думку, необхідно удосконалити ЄДРСР для отримання інформації про подання позовів з однаковими сторонами та по однакових предметах спору у різні судові інстанції.

Список використаних джерел

1. Господарський процесуальний кодекс України: від 06 листопада 1991 р. № 1798-ХІІ. Відомості Верховної Ради України, — 1992, — № 6. — Ст. 56.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07 грудня 1984 р. № 8073-Х. Відомості Верховної Ради України, — 1984, — додаток до № 51. — Ст. 1122.

3. Про деякі питання практики застосування ГПК України судами першої інстанції : постанова пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 р. № 18 [Електронний ресурс] —Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0018600-11>.